

ELUL

What's the message

Shiur# 335 | Aug 21st 2021

שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן ס סעיף ד

י"א שאין מצות צריכות כוונה, וי"א שצריכות כוונה לצאת בעשיית אותה מצוה, וכן הלכה.

דברים רבה פרשת כי תצא פרשה ו סימן ג

זש"ה (משלי א) כי לוית חן הם לראשך רבנן אמרי נעשה דברי תורה חן לרשיותך כיצד אדם בן תורה בשעה שהוא מזקין הכל באין ומסבבין אותו ושואלין אותו דברי תורה, דבר אחר מהו כי לוית חן אמר רבי פנחס בר חמא לכל מקום שתלך המצות מלוות אותך, כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך, אם עשית לך דלת המצות מלוות אותך שנאמר (דברים ו) וכתבתם על מזוזות ביתך אם לבשת כלים חדשים המצות מלוות אותך שנאמר +דברים כ"ב+ לא תלבש שעטנז, אם הלכת לגלח המצות מלוות אותך שנא' לא תקיפו פאת ראשכם, ואם היה לך שדה והלכת לחרוש בתוכה המצות מלוות אותך שנאמר (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו, ואם זרעת אותה המצות מלוות אותך שנא' (שם /דברים כ"ב/) לא תזרע כרמך כלאים, ואם קצרת אותה המצות מלוות אותך שנא' (שם /דברים/ כד) כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה, אמר הקדוש ברוך הוא אפילו לא היית עוסק בדבר אלא מהלך בדרך המצות מלוות אותך מנין שנא' כי יקרא קן צפור לפניך.

אנודה שישאנה למכור בשוק כאנודת עצים או שבלים, כמעט נושא אלמותיו (תהלים קכ"ו ו') :

(טו) האחת אהובה וכו'. שני התארים האלה ממאמר המצריך והם נאמרים בזה בהקש אל הבעל :

(כג) כי קללת אלהים תלוי. כמו שאמר אי"ע כי אלהים מועל והקללה בכל מקום קרוב מהתלוי כמיש ולא תטמא את אדמתך, לכן לא נביט אל מי שיהיה תלוי, וכמו שעשה יהושע (יהושע י' כ"ז) :

כב (ח) לא תראה. זה הדבור מורכב הרכבת באור ותנאי, כי לא צוה שלא יראם אבל פעמו לא תראם והתעלמת. ¹ כלומר לא תראם שתתעלם מהם :

(ו) כי יקרא קן צפור. מטעם קריאה כי הצידים קוראים ומצפצפים צפצופה העופות, ולרגלם הקנים מחקים קול עוף ועוף כדי שיבואו אמם או אביהם, או יצאו או ירימו קול האפרוחים וידע מקום הקן. אמר יוסף. פעם זאת המצוה מבוארת בעצמה, כמעט אותו זאת בנו לא תשחטו ביום אחד (ויקרא כ"ב כ"ח), וכן לא תבשל גדי בחלב אמו (שמות ל"ד כ"ו), והוא להרחיק מעלינו האכזריות, אבל כי מצורף לזו אומר אני, כי תורתנו השלמה רצוה לתת לנו דעות שלמות, זה להקנותנו ידיעת המציאות ככל יכלתנו, ולכן כונה בזה שתי כוונות, האחת להודיענו מדרגת מציאותנו, ונמשך לזה להסיר מעלינו תכונת ההתנשאות והגאווה, וזה כי ידוע כי סוננו הכולל הוא גשם, ותחתיו צומח ותחת הצומח החי, ותחת החי המדבר הוא האדם ואישיו, וזה כלל מציאות עולם היסודות, ומבואר כי המון העם יסבלו כל זה, אף כי לגאותנו נתהלל במתת שקר, ונדמה שאין יחס בינינו ובין שאר בעלי חיים, אף כי עם הצמחים בכרוב ושאר ירקות אף כי עם השדות, לכן להרחיק ממנו כל הסכלות הוה, נתנו לנו מצות שונות קצתם בנשם הדומם וקצתם בצמח וקצתם בחי וקצתם במדבר, עד שתחת המדבר שהוא מין האדם האחרון החל ודקדק בו מאד, וצונו השם לחמול על אישי האדם מאיזה עם שיהיו כמו שקדם, רצוני בהלחטנו על העמים, זולת שבעת גוים כי הם כחיות רעות, וכן מצות יסת תאר לא תתעמר בה, ורבים כן, כל שכן עם האישים שהם מרתנו ואהבת לרעך כמוך (ויקרא י"ט י"ח), לא תראה את שור אחיך וגי, ורבים צוים כן וזהו הראש, ואחר על יתר האנשים שאינם מרתנו כמו שבארנו, ואחר שהמלינו במדה הוואת עם כלל מין האדם, צונו אחיכ על כלל מין

¹ וכו' הראב"ע.

החי, והוא כי תאווה נפשך לאכול בשר, שלא נהגים ללא צורך רק לאכול, אחר שטבע האדם כן חייב שיתאווה לבשר, כי עיקר הכוונה היה שלא נאכל בשר, כי יספיקו לנו הצמחים, ולכן בבראשית לא הותר לנו רק עשב השרדה, ואחר המבול נתסשם אכילת בעלי חיים שהוא כאלו נאכל אבינו, כי הוא סוגנו הקרוב, ולכן צוטנו התורה לחמול עליהם כמו שזכרנו מצות אותו ואת בנו, וכן לא תבשל גדי בחלב אמי, וכן כי יקרא קן צפור לסניך, ואלו יכלה התורה למנענו יותר, היתה עושה אבל כי היות קורבתנו לסוג החי מעטה מקורבתנו למין המדבר, חלשו ומעטו במצות באהבתו ובחמלתו, וכפי מדרגה זו באה אחר החי המצוה בסוג הצמח כמו שקדמה מצות לא תשחית את עצה (כי י"ט), ובעבור חקו יותר חלשו מצותיו, וכפי מדרגה זו באה אחר הצמח המצוה בסוג הגשם בשדות, כמו שקדמה מצות השמטה, לתת מנוחה מה לאדמה כי ממנה לקחנו, ובעבור רחקו יותר חלשו מצותיו, וכלל הדבר הקננו נותן תורתנו בכלל זה ידיעת חלק גדול מן המציאות השפלה תיקף ידיעת הסוג הראשון מהעשרה סינים העליונים, והקננו תכונת הענוה והשפלות עד שנדע ויהיה בין עינינו תמיד כי אנחנו כחסור וסרה, גם ככרוב ורמון גם כאבן דומם, גם הקננו בזה תכונת הרחמנות, שתכליתה לרחם על האיש הטוב שכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה:

(ח) כי תבנה בית חדש, כבר קדם לנו כי וראית בשביה אשת יסת תאר וחשקת למשל מוסלג לכל התורה כלה, כי דבר הכתוב בהוה, ולכן רבינו משה בספר המצות כאשר מנה זאת המצוה עשה נזרה בכלל להסיר המכשולים מכל רשותנו: כי יפל הנפל ממנו, אין בזה צורך לפרוש כלל ליודעי מלאכת ההגיון:

(ט) לא תזרע כרמך כלאים, שיזרעו בכרם שאר מיני

זרעי צמחים: פן תקדש המלאה, היקב או היין שבו נקרא מלאה כי היקב מלא מהיין והיין ממלא אותו, וכבר קדם לנו כי כל שרש קדש ענינו זמון והכנה והנה תקדש המלאה, כטעם תהיה מוזמנת ומוכנת המלאה מן הזרע אשר תזרע אתה וענבי הנסן, כלומר כי בעת הבציר שיאספו בזרירות גדול את הענבים להביא אל המלאה שהוא בכרם כמיש גם יקב הצב בו (ישעיה ה' ב'), או בבית, והנה לדהות היקב מוכן להביל הענבים בעת הבציר, הנה אולי לטהירותם וחריצותם לבצור הברמים וללקט הענבים, ילקטו חלק מה מן הצמחים האחרים

תוספתא מסכת פאה פרק ג הלכה ח

החותך כריכות ועתיד לעמרן וכן אגודי השום ואגודות השום והבצלים אין להן שכחה המעמר מפני דליקה ומפני אמת המים אין להן שכחה מפני שעתיד לבחן מעשה בחסיד אחד ששכח עומר בתוך שדהו ואמ' לבנו צא והקריב עלי פר לעולה ופר לשלמים אמ' לו אבא מה ראית לשמוח במצוה זו מכל מצות האמורות בתורה אמ' לו כל מצות שבתורה נתן לנו המקום לדעתנו זו שלא לדעתנו שאילו עשינוה ברצון לפני המקום לא באת מצוה זו לידינו אמ' לו הרי הוא או' כי תקצור קצירך וגו' קבע לו הכת' ברכה והלא דברים קל וחומר מה אם מי שלא נתכוון לזכות וזכה מעלין עליו כאילו זכה המתכוין לזכות וזכה על אחת כמה וכמה כיוצא בו ואם נפש כי תחטא ועשתה וג' והביא איל תמים וג' והלא דברים קל וחומר מה אם מי שלא נתכוון לחטוא ולא חטא מעלין עליו כאילו חטא המתכוון לחטוא וחטא על אחת כמה וכמה.

ספר החינוך פרשת כי תצא מצוה תקפט

שנמנענו מלקבל עדות הקרובים קצתן על קצתן, ועל זה נאמר [דברים כ"ד, ט"ז], לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות, ובא בזה הפירוש המקובל [ספרי כאן], לא יומתו אבות בעדות בנים ולא בנים בעדות אבות. והוא הדין בדיני ממונות שאין מאמינין הקרובים קצתן על קצתן, ואמנם נזכר זה בדיני נפשות על צד הגוזמא, שלא נאמר אחר שזה אבדת נפש לא נחשוד בו הקרוב אבל נעשה בעדותו אחר שעדותו היא לאבד נפש קרובו. ואף על פי שהזכיר הכתוב האבות והבנים בלבד, הוא הדין לקצת מן הקרובים האחרים, אבל הזכיר בנים ואבות על דרך משל שהן אוהבין מאד זה את זה, ואמר שגם אלו אינם נאמנים זה על זה לחיוב ואין צריך לומר לפטור, והוא הדין לקצת מן הקרובים כמו שבאה אלינו הקבלה בהן. ובדיני המצוה נזכיר אותם בעזרת השם.

משרשי המצוה לפי שעיקר כל עניני בני אדם תלויין בעדות אנשים וכענין שכתבתי בפתיחת ספרי, ועל כן רצה המקום להרחיק ממנו לבלתי עשות דין בין בני אדם רק בעדות חזק אמתי נקי מכל חשד. ולחיזוק ענין זה הרחיק כל עדות הקרובים אף בחיוב, פן תתפשט הרגל עדותן זה על זה לקבלו אף לזכות. והענין הזה הוא מדרכי התורה השלמה, שתרחיק לעולם המכשולות והדברים הקרובים להמצא בהם ההיזק אל בני אדם. ועוד נמצא לנו תועלת אחר בדבר, כי מהיות הקרובים שוכנים תמיד זה אצל זה ישיבתם וקימתם יחד, אי אפשר להן להנצל שלא יתקוטטו זה עם זה לפעמים, ואילו יאמינו בעדותן זה על זה אולי בכעסם תמיד אלו עם אלו תעלה חמתם לפי שעה ויבואו לפני הדיין ויחייבו את ראשם למלך, וכשוך החמה כמעט שיחנוק עצמו הקרוב מדאגתו על קרובו ועל מעשהו, וכל דרכי השם ישרים.

Riddles of the Week

#1

רמב"ם הלכות גניבה פרק ז הלכה ג

כל מי שמששה בביתו או בחנותו מדה חסרה או משקל חסר עובר בלא תעשה שנ' לא יהיה לך בכיסך וגו', ואפילו לעשות המדה עביט של מימי רגלים אסור, שאע"פ שאין זה לוקח ומוכר בה שמא יבא מי שאינו יודע שהיא חסרה וימדוד בה, ואין לוקין על לאו זה שהרי אין בו מעשה.

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק א הלכה ג

אינו לוקה משום לא יראה ולא ימצא אלא א"כ קנה חמץ בפסח או חימצו כדי שיעשה בו מעשה, אבל אם היה לו חמץ קודם הפסח ובא הפסח ולא ביערו אלא הניחו ברשותו אף על פי שעבר על שני לאוין אינו לוקה מן התורה מפני שלא עשה בו מעשה, ומכין אותו מכת מרדות.

#1

ספר החינוך פרשת כי תצא מצוה תרג

מצוה לזכור מה שעשה עמלק לישראל בצאתם ממצרים וכו' ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן, בזכרים כי להם לעשות המלחמה ונקמת האויב, לא לנשים.

מנחת חינוך שם אות ג

והרב המחבר פוטר נשים ממצוה זו, ונראה קצת דפוטר אותם מהלאו ג"כ. ובר"מ אינו מבואר זה, וצריך ראייה לפטור נשים ממצות עשה שאין הזמן גרמא, ובפרט במקום לאו ג"כ. ומה שכתב כי להם לעשות המלחמה ולא לנשים, באמת מלחמת מצוה הכל יוצאין אפילו כלה מחופתה כמבואר בש"ס סוטה מ"ד ע"ב ובר"מ כאן פ"ז ה"ד. גם מי עמד בסוד ד' יתברך אם הטעם מחמת הנקמה, דאפשר גזירת הכתוב שנזכר שנאתו מאיזה טעם ואנחנו אין יודעים, ואפשר אף בביאת משיחנו שיכרת עמלק מכל וכל ולא יהיה זכר להם מ"מ הזכירה יהיה תמיד מצות עשה לזכור ולא לשכוח, על כן צ"ע דפוטר נשים ממצות עשה זו. ונראה דכל אישי ישראל חייבים כמו כל מצות עשה שאין הזמן גרמא, כן נראה:

רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק יג הלכה יג

ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני יי לשרתו ולעובדו לדעה את יי והלך ישר כמו שעשהו האלהים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה י"י חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעה"ז דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללויים, הרי דוד ע"ה אומר י"י מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי.

Selected emails from our listeners

Answers to the Questions

Hi R' Dovid,

Here are my answers to last week's riddles:

1) In terms of why improper measurements is such a תועבה, it seems that this type of stealing is different from other "standard" types of geneivah in two ways: First, it's premeditated and constant – the avaryan keeps these weights with him to cheat every single person he does business with. This is unlike a single instance of geneivah where someone might steal out of desperation and not repeat the offense. Second, this type of geneivah leads to the breakdown of society and loss of trust in everyone else. When you're stolen from by a standard ganav, you had no relationship with the ganav, so it doesn't make you doubt the sincerity of everyone else in your life. But when you learn after dealing with a businessman numerous times that in fact he'd been cheating you with improper weights, it makes you lose trust in all the other sellers and businessmen, creating a society where people are unable to trust each other because of one person's misdeed.

2) In terms of your question about the stirah in the Rambam, the Minchas Chinuch 258:5 asks your question, as does the Even Ha'azel on Rambam Geneivah 7:3. The Minchas Chinuch leaves it as a tzarich iyun, but the Even Ha'azel answers that the issur of owning chametz is inherent – meaning, under all circumstances, owning chametz is prohibited. In contrast, owning improper weights isn't an inherent issur, but the maintaining the weights in your possession is the issur. For example, if one were to buy improper weights in order to destroy him, the Even Ha'azel says it's פשוט you wouldn't violate the issur. As such, the acquisition of the improper weights is not a ma'aseh that immediately violates the issur, while the acquisition of chametz is an action that immediately violates the issur.

3) In terms of your question about talmidei chachamim not being able to be

motzi others in parshas zachor, the Sefer Hachinuch was only saying that women are פטור because they will never be חייב to go to milchamah, but all talmidei chachamim are שייך to go to war should they choose to stop dedicating themselves to Torah, and in fact were חייב to do so until they dedicated themselves to Torah, so they're חייב in the mitzvah of זכירת עמלק as well.

Kol Tuv,

Shlomo Sabovich

Hi,

Some answers to this week's riddles.

1) This question is asked by the Minchas Chinuch (258, 5), who doesn't provide an answer.

[ה] וְהִנֵּה מִצֹּאֵר בְּרִמָּה פ"ו מַגִּיבָה
ה"ג, דַּעַל הַשְּׁהִיָּה שְׁבִיחוֹ אֵין
לֹקֵין מִפְּנֵי שְׁאֵין צוֹ מַעֲשֵׂה. וּלְפִי מַה
שְׁבִיחוֹ אֵין הִיא לֹ לְכַחוּב דַּאֵס עוֹשֵׂה חַיִּיב עַל
הַעֲשִׂיָּה, כְּמִצֹּאֵר צַמְרָא דַּעַל הַעֲשִׂיָּה
עוֹבְרִים בְּלֹא, וְהַעֲשִׂיָּה יֵשׁ צֵה מַעֲשֵׂה, וְהִיא
לְהַרְמֵ לְבַאֵר דְּלֹקֵין עַל זֵה. וְגַם דְּבִרֵי
הַרְמֵ שְׁכַחַב דַּאֵין לֹקֵה מִפְּנֵי שְׁאֵין צוֹ
מַעֲשֵׂה, קִשָּׁה לִי דֵהִיא לֹ לְכַחוּב דַּאֵס קִנָּה
אוֹ עֲשֵׂה מַדָּה חֲסִירָה דְּלֹקֵין אֶף מֵהַלְאֹ
הַזֵּה דְּלֹא יֵהִי לָךְ, כְּמוֹ שְׁכַחַב צַפ"א מִחֲמַץ
וּמִנָּה ה"ג צַאֵס הַנִּיחַ חֲמַץ צְבִיחוֹ אֵין לֹקֵין
דֵהוּ לֹא שְׁאֵין צוֹ מַעֲשֵׂה, אֲבָל קִנָּה חֲמַץ אוֹ
חִימָנוּ לֹקֵין, א"כ כֹּאֵן נִמִּי הִיא לֹ לְבַאֵר
דַּאֵס קִנָּה אוֹ עֲשֵׂה דְּלֹקֵין^ט.

An answer stated by the Brisker Rav (as relayed in the Hagadah Shel Pesach MiBeis Halevi, page 37), among others, is that in the case of chametz the foundation of the prohibition is the person's legal ownership of the chametz, so purchasing it (which is what brings it into their legal ownership) is a core component and considered a ma'ase. The prohibition of fraudulent weights, however, is based on the physical possession of the weights, so the act of purchasing it is a less critical component (since it come into his possession any number of ways, including, perhaps, if they are not even his and he's holding onto them for someone else) and not considered a ma'ase.

בענין מלקות בקונה חמץ בפסח

שנא מחמץ (וכבר הק' כן במנחת חינוך יעו"ש).
ונראה דשאני חמץ בפסח דיסוד האיסור הוא עצם
ה"שלו", וקנינו בהחפץ הוא הוא האיסור, ולפי"ז
הרי בעצם הקניה עושה מעשה איסור המתייחס אל
הלאו מכיון שעשה מעשה שהחמץ יהיה "שלו".
משא"כ במדות ובמשקלות האיסור הוא השהייה
של כלים אלו אצלו, ונמצא דעצם הקניה אין זה
מעשה בהלאו דלא יהיה בכיסך וכו', דרק השהייה
אצלו מתייחס אל הלאו, ואין בידי מעשה הקניה
לאשווי ללאו שיש בו מעשה.
(הגרי"ז, כתבי תלמידים)

הרמב"ם (פ"א מה' חמץ ומצה ה"ג) כתב דאינו
לוקה משום לא יראה ולא ימצא אא"כ קנה חמץ
בפסח או חימצו כדי שיעשה בו מעשה, אבל אם
הי' לו חמץ מקודם אע"פ שעבר אינו לוקה מפני
שלא עשה בו מעשה. ולכאורה קשה דהנה כתב
הרמב"ם בהל' גניבה (פ"ז ה"ג) לענין הלאו של לא
יהי' כביתך אבן ואבן: כל מי שמשעה בביתו מדה
חסרה עובר בל"ת ואין לוקין על לאו זה שהרי אין
בו מעשה, וצ"ע למה לא חילק הרמב"ם דאם קנה
מדה חסרה דלוקה משום שעשה בה מעשה ומאי

הגרי"ז

It's a differentiation, but I'm not understanding why this matters. In fact, I'd extend the question to: why doesn't the Rambam add that purchasing OR carrying it into your רשות should constitute a מעשה which would be מחייב מלקות.

1.5) I could not find a direct source answering this question, but I think at least one straightforward answer is that the lashon of "to'eiva" is reserved for prohibitions that are seen by the Torah as not simply sinful but in some way contrary to the derech hateva. So, to use the stealing example in the question, simple robbery is certainly bad, but isn't fundamentally changing any aspect of nature. To alter weights, however--to say 0.9 pounds is a full pound or vice versa--is denying the true nature of a thing and therefore described as a to'eiva.

I'm not sure I understand why using a dishonest weight is different than cooking the books or many other גניבות.

2) The Mamleches Kohanim (Siman 50) by a Rav Reuven Kohn brings down two answers to the riddle, each in response to the Binyan Shlomo's suggestion that kohanim may be patur from Zachor. First, he distinguished between women, who he says are intrinsically not "benos milchama" and thus patur from Zachor, and kohanim, who he says are intrinsically "bnei kivush" but are patur from fighting for an unrelated reason (i.e., that they may become tamei).

והנה מה שכותב בסו"ד דיש לחלק בין
הכהנים לנשים, יל"ע מה כוונתו
בזה. ונראה לומר דכוונתו בזה דנשים
אינן בנות מלחמה בעצם, אבל כהנים הוו
בני כיבוש רק שפטורים מטעם אחר,
ובאופן זה י"ל דלא נפטרו. ותו י"ל בזה
דהרי כמו דהוי מילתא דפשיטא דאיש
הירא ורך הלבב ושאר הפטורין מלילך
למלחמה (כמצואר ברמב"ם בסוף הלכ' מלכים
ומלחמות) דאפ"ה פשיטא דחייבין בקריאת
פ' זכור, דכיון דמצות מחיית עמלק הויא
מצוה כללית המוטלת על כלל ישראל
למחות את עמלק, א"כ נמצא לכאור'

The same logic could be used for bnei hayeshiva who are learning and consider themselves Shevet Levi: although perhaps they aren't chayav to go to war now, they are still intrinsically "bnei kivush" and obligated in Zachor.

Alternatively, and perhaps more directly, the Mamleches Kohanim mentions the Rambam that says that Shevet Levi is patur from going to war, and says that the Binyan Shlomo's reason to exempt Kohanim--namely, that they might become tamei mes--shouldn't apply by leviyim since they aren't prohibited from becoming tamei mes to the degree kohanim are.

Presumably the same logic would apply to bnei hayeshiva who consider themselves Shevet Levi: like leviyim, and unlike kohanim, they are not prohibited in becoming tamei meis and would thus be chayav in Zachor.

אולם כפי הנראה לא ראה דברי הבנין
שלמה בפנים, דדברי הבנין שלמה
ברור מללו דכל הנחתו לפטור כהנים מפ'
זכור הוא רק משום הסברא שכ' מדנפשיה
שיכול לבוא לטמאות למתים, הוה לא
שייך בלויים. אולם מ"מ לכאורה הערה

Agree. Fundamentally different.

I'd also like to submit a quick correction or two with respect to the monologue about Torah law being ahead of English law. First, the case of the fireman at the red light did not actually happen, and the quote from Lord Denning was presented a bit backwards. The case actually involved a group of firemen preemptively suing because their employment manual said they had to go through the light but their trade union said they couldn't ([link](#)). Lord Denning was effectively siding with the employer (and Torah law) by raising a hypothetical situation: "A driver of a fire engine with ladders approaches the traffic lights. He sees 200 yards down the road a blazing house with a man at an upstairs window in extreme peril. The road is clear in all directions. At that moment the lights turn red. Is the driver to wait for 60 seconds, or more, for the lights to turn green? If the driver waits for that time, the man's life will be lost. I suggested to both counsel that the driver might be excused in crossing the lights to save the man...such a man should not be prosecuted. He should be congratulated." The second correction relates to the next case cited, State v. Cole: it was actually a case from South Carolina, not England ([link](#)). To be clear, neither of these corrections in any way undermines the point that was made, but I thought it was worth pointing them out for the sake of accuracy.

Both of these points are correct. I misread the reports.

Excellent research. Thank you for sharing.

Best,

David Birnbaum

1) With respect to the Brisker Rav's answer: I think it is expanded on a bit by his nephew in the Rishimos Shiurim (Bava Metzia 91a, p. 639) in anticipation of your objection:

גניבה (ה"ג) וז"ל כל מי שמשהה בביתו או בחנותו מדה חסרה או משקל חסר עובר בלא תעשה שנאמר לא יהיה בכיסך וגו' ואין לוקין על לאו זה לפי שאין בו מעשה עכ"ל. ומסתימת לשונו משמע דאף אם יעשה המדה בפועל אינו לוקה מכיון שעצם גדר הלאו הוא שהיית המדה ברשותו, ועצם גדר הלאו אין בו מעשה. ולפי"ז צ"ע מדוע פסק דהקונה חמץ בפסח או חימצו לוקה, דלכאורה עצם גדר הלאו דכל יראה וכל ימצא הוי איסור להשהות חמץ בביתו והוי איסור בשב ואל תעשה, ועצם גדר הלאו הוי לאו שאין בו מעשה, ומדוע פסק הרמב"ם דלוקין עליו כשעבר הגברא על עבירת הלאו ע"י עשיית מעשה. ונראה לתרץ דהרמב"ם סובר דעצם גדר הלאו דכל יראה אינו שהיית החמץ בביתו ואי קיום תשביתו אלא האיסור הוא שמקיים החמץ ברשותו. ויש להביא ראיה לזה מפסק הרמב"ם (פ"ד מהל' חו"מ ה"ד) וז"ל עכו"ם אנס שהפקיד חמצו אצל ישראל אם יודע הישראל שאם אבד או נגנב מחייבו לשלמו וכופהו ואונסו לשלם אע"פ שלא קבל עליו אחריות הרי זה חייב לבערו שהרי נחשב כאילו הוא שלו מפני שמחייבו האנס באחריותו עכ"ל. וצ"ע דהתשלומין לאנס אינם חלין מדין קבלת אחריות וא"כ מדוע חייב לבער את החמץ מביתו. ונ"ל דיסוד האיסור דב"י וב"י הוא שאסור לקיים את החמץ ברשותו, ומכיון שהישראל רוצה בקיום החמץ ומקיים את החמץ בביתו מחמת

פחד האנס הריהו עובר על הלאו דב"י וב"י. וכן משמע מלשון הרמב"ם במנין הלאווין שלוקין עליהן (פי"ט מהל' סנהדרין ה"ד ל"ת צ"ט) שכתב וז"ל המקיים חמץ בפסח ברשותו כגון שחימץ עיסתו עכ"ל, ומבואר דיסוד האיסור דב"י וב"י אינו בשהיית החמץ ברשותו אלא האיסור הוא במעשה גברא שמקיים החמץ ברשותו. ולפי"ז נראה דעצם גדר הלאו דב"י וב"י נחשב כלאו שיש בו מעשה. והרמב"ם סובר דכדי להתחייב מלקות בעינן תרתי: א) שעצם גדר דהלאו הוי לאו שיש בו מעשה, ב) שיעבור הגברא על הלאו ע"י עשיית מעשה בפועל. ולכן רק אם קנה החמץ בפסח או חימצו ס"ל דלוקה. אמנם בלאו דשהיית מדה חסרה ס"ל דאין לוקין אפילו אם עבר ע"י מעשה משום דהתם עצם גדר האיסור הוא שהיית מדה חסרה בביתו דהו"ל לאו שאין בו מעשה. (69)

He effectively answers your question by making it a two-factor test for makos (i.e., that the "etzem lav" itself is something that involves a maase and that you did something like buying that effects that maase "b'poel"). So simply carrying it into one's reshus isn't enough because the etzem lav is still one without a maase. Whether that's persuasive or not I can't say, but at the very least it seems like the (nephew) Rav thought about your question and tried to address it.

2) In my mind there's a subtle but perhaps important difference between a robber taking someone's watch and saying it's theirs (which may be bad and false but isn't fundamentally denying a fact of nature, merely legal ownership) and a weights-and-measures fraudster using a weight that weighs half a pound and claiming it weighs a whole pound (which, in some sense, is a denial of nature). But I acknowledge that maybe that difference is kind of abstruse and there are more straightforward answers: for example, one answer that I saw later explained that it's called a toeiva because it

involves a geneivas mamon and a geneivas daas. But that doesn't appeal to me since lots of other aveiros that are called toeiva and are neither of those things. I think there must be some unifying theory that can explain all of the aveiros that are called toeiva, and I'm curious to see what other listeners submitted.

Best,

DB

Answer to question 1 part A

They only become dishonest weights once you use them as dishonest weights. Before that, you can use them as honest weights so buying these weights isn't wrong yet.

Avi Rosenberg

Hi my name is sruly modes and I want to give answers to the riddles.

1A) The brisker rav explains that the issur of chometz lays in it's "ownership" therefore it's actual acquisition is in it of itself a "maysa issur", however the issur of weights lays in it's "residing" by you, it's acquisition is only a prerequisite enabling the issur, however it's not in it of itself a "maysa issur".

1B). The kli yaker explains that since the scammer knows that using false weights can lead to eventually getting caught, he's careful to occasionally use honest weights as well. The pasuk is referring even to the honest weights, as even though there is no inherit issur in having them, being that it's usage is upholding the scheme, its still considered a "toayva". (This follows the explanation of the ksav sofer that "toayva" is used in context of what's not necessary ussur but still considered a "toayva" by hashem).

Additionally the meforshim explain that besides for the actual theft, corrupting a scale to give the appearance as if it's yosher, is tandem to a distortion of "din", which is a "toayva" by hashem who's very essence is "emes" and "din". Thus it's not comparable to an ordinary act of theft, which abide ussur is still not a "toayva".

Another distinction can be made based on the beis halavi that there are two types of aveiros, one which comes from the inability to withstand temptation, and one which happens when one's entire essence is contrary to hashems will. A regular act of theft is rooted in being unable to control the coveting of another's money, storing weights long term waiting for an opportunity to cheat is a wholeheartedly opposition to hashems will, and therefore called a "toayva".

2). There are those who explain that the rambam is only by milchames reshut. Additionally even if the rambam is by milchames mitzvah as well, some say it only refers to wars of kivush. If so they would be mechuyev in killing amalek and have to hear zochar.

Furthermore even according to those that Levi is exempt from killing amalek, R' chaim kanivesky explains that although exempt they're still allowed to fight willingly. Hence they're not comparable to woman who are not shayiech to the concept of wars entirely.

R' chaim adds that the chinuchs emphasis is not necessary about war, rather that woman aren't in the parsha of killing in general and are therefore exempt from hearing zachor. This can't be comparable to a Levi, whom although exempt in the context of war, would still be required to kill a amaleiki if he chances upon one.

Lastly even if a Levi would be exempt from zochar, the chachmas betzalel explains that just as we find that men under 20 are still required to hear zochar even though in their current state they don't go to war, being that they potentially can become of age. So to even though a learner is currently

exempt, being that potentially one day he may leave learning and became mechuyiv, he is already required now to hear zachor.

A1a: חמץ has an איסור הנאה, hence when you buy them you are violating that, as you get הנאה when you buy them - and that is a מעשה. The weights are only אסור to own, so after you buy it, then you own it. But there is no active מעשה there.

A1b: In other types of theft, the victim knows he's been robbed. Here, he actively takes part in his own robbery without even knowing.

A:2 עמלק is a unique type of מלחמת מצוה, as we see משה (who was a לוי) took part in it, so לויים are חייב in it also.

Alternatively, if a לוי chose to take part in it, he was able to do so. This is more than just ערבות. Here too, then, if you choose to take part in it, you take on the full level of חיוב. Lastly, a yeshiva bachur is only considered לוי as long as he's learning. If he's not learning, then he loses the לוי status and would once again be חייב in מלחמת מצוה.

Miriam Weintraub

Comments on the Shiur

Thank you for the most unique and informative podcast. My husband and I listen to it every Friday while we're cooking for shabbos and have the best discussions throughout and after so thank you for that!

Also, this week you interviewed Rav Landy who is the Rav of our shul so that was exciting! (We hear the episodes a week later because we listen to them on Friday morning Israel time)

Shavua Tov!

Sara Fogel - Givat Zeev

Dear Reb Dovid

Thank you for your podcasts and for publishing them week in week out. Truly a treasure for כלל ישראל.

Shiur 335 was wonderful and so important. It is really all about having a relationship with the בורא עולם. That is the fundamental underlying theme of all approaches to חודש אלול. I publish meditations on this central theme of D'Veykus and expanding and experiencing the relationship one has with Hashem. They are available for free on Spotify, iTunes, YouTube and Podbean (search for Guided Jewish Meditations). Perhaps someone in your audience can benefit from them.

Wishing you continued הצלחה גדולה וכח

כתיבה וחתימה טובה

Lazar Weisz

New City, NY

Shiur Suggestions

Hi I would like to suggest a topic that you should talk about.

That is "what are you allowed to read, listen to, or watch, and what not (news in depth, magazines, history, novle, funny clips,.....) And that could be split

Selected audio from our listeners

Answers to the Questions

Answers to the Question 1 *click here*

Answers to the Question 2 *click here*

Answers to the Question 3 *click here*

Answers to the Question 4 *click here*

Answers to the Question 5 *click here*

Answers to the Question 6 *click here*

Answers to the Question 7 *click here*

Answers to the Question 8 *click here*

Comments on the Show

Comments on the show 1 *click here*

Comments on the show 2 *click here*

Comments on the show 3 *click here*

Rabbi Zecharia Wallerstein

משנה ברורה סימן תקפא הקדמה

ואיכא אסמכתא מקרא אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול.

רמב"ם הלכות תשובה פרק י הלכה ג

וכיצד היא האהבה הראויה הוא שיאהב את ה' אהבה גדולה יתירה עזה מאוד עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה' ונמצא שוגה בה תמיד כאלו חולה חולי האהבה שאין דעתו פנויה מאהבת אותה אשה והוא שוגה בה תמיד בין בשבתו בין בקומו בין בשעה שהוא אוכל ושותה, יתר מזה תהיה אהבת ה' בלב אוהביו שוגים בה תמיד כמו שצונו בכל לבבך ובכל נפשך, והוא ששלמה אמר דרך משל כי חולת אהבה אני, וכל שיר השירים משל הוא לענין זה.

Rabbi Shlomo Farhi

חתם סופר פרשת שופטים פרק יז פסוק יח

והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה וגו' והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו. פי' כי כשישראל ברום המעלות אזי מלכם יושב על כסא ה' ומשמש ברה"ק ואורים ותומים עפ"י יצאו ויבואו, אמנם בסור כל אלה נקרא כסא ממלכתו, ומ"מ אחז"ל [חולין צ"ה]. רב בדק בספרא וכן היה ג"כ במלכי ישראל הכשרים שלא זכו לרוה"ק בדקו בספרא וה' ענם. וזהו והי' כשבתו על כסא ממלכתו ולא על כסא ה' מ"מ וכתב לו את משנה התורה וגו' והיתה עמו פי' זכות התורה יהיה עמו וכ"כ רמב"ן, וקרא בו כל ימי חייו פי' בס"ת יקרא כל קורות של ימי חייו את הכל ימצא בספר תורה. [תק"ס, ועי' בדח"ס כרך א' דף נ"ב טור א' בד"ה גם וכו' ע"ש]:

סדר הדורות האלף החמישי ד' אלפים תתקנ"ד

וקבלתי שהיה לרמב"ן תלמיד אחד, ר' אבנר היה שמו, ונעשה מומר ומזלו גרם שעלה במעלה ויהי נורא בכל הארץ. אחרי הימים ביום כפור שלח והביא לפניו את הרמב"ן רבו ובפניו הרג בעצמו חזיר אחד וינתחו ויבשלוה ויאכלוה ואחר אכלו שאל אל הרב על כמה כריתות עבר והשיב הרב שהיו ארבע והוא אמר שהיו חמש, והיה רוצה לחלוק עם רבו והרב נתן עיניו בו דרך כעס ויאלם האיש, כי עדיין נשאר עליו מעט יראה מאת רבו. ולבסוף שאל הרב מי הביאו אל ההמרה והשיב כי בפעם אחת שמע שדרש בפרשת האזינו שבפרשה ההיא כלולים כל המצות וכל הדברים שבעולם ולהיות אצלו זה מן הנמנע נהפך לאיש אחר, ויען הרב ואמר עדיין אני אומר זה ושאל מה שתראה, ויתמה האיש מאד ויאמר לו אם כן הוא הראני נא אם תמצא שמי כתוב שם, ויאמר הרמב"ן כן דברת מידי תבקשנו, ותכף הלך לו בקרן זוית ויתפלל, ויבא בפיו פסוק אמרתי אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם כי אות שלישי של כל תיבה יש שם האיש שהיה ר' אבנר, וכששמע הדבר הזה נפלו פניו וישאל לרבו אם יש תרופה למכתו, ויאמר הרב אתה שמעת דברי הפסוק, וילך הרב לדרכו, ותכף לקח האיש ספינה בלי מלח ומשוט ויכנס בה וילך באשר הוליכו הרוח ולא נודע ממנו מאומה (ועיין עמק המלך שער ראשון פ"ד).

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף נב עמוד א-ב

אמר רבי יצחק: יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, שנאמר רק רע כל היום.

שם משמאל פרשת נצבים שנת תרע"ה

ונראה עוד לומר דבאשר ניתן לעולם כח החידוש בכל יום, והמשכילים נוטלין זה הכח לעבודת ה' ולחידוש דבר בתפילה, ובאם לאו ח"ו נוטלין הסט"א את כח זה, וע"כ יצה"ר הוא נקרא מלך זקן וכסיל, ועם זה אמרו ז"ל (קידושין ל" ע"ב) יצרו של אדם מתחדש עליו, או מתגבר עליו בכל יום, ולכאורה בלתי מובן שזה היפוך זקן שמשמעו נתישן

בלתי חידוש, אך הוא הדבר שמעצמו הוא בלתי שום התחדשות אך כאשר בא לעולם בכל יום כח התחדשות אם אינם נוטלין החידוש לטוב נוטל הוא כח החידוש, ועיין בזוה"ק (ח"א קע"ט ע"ב) דיצ"ט קרי ילד מסכן ואיקרי נער בגין דאית לי' חדתו דסיהרא דמתחדשא תדיר, עכ"ל, וממילא יצה"ר איהו להיפוך, וע"כ כל כח החידוש וההתגברות שבו הוא רק מפאת שאין נוטלין החידוש לקדושה נוטל הוא כח החידוש, ואולי הוא בכלל הא דבזוה"ק (ח"א ר"א).
דהא לא אשתלים מנוולא דא אלא בחטאין דבני נשא:

Rabbi Efreim Goldberg

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף טז עמוד ב

ואמר רבי יצחק: אין דנין את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה, שנאמר כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם.

החפץ חיים בנתיבות התפלה עמוד צו

2) ונל"פ משה"כ: "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך **כי אם ליראה** את ה' אלקיך לאהבה אותו ולעבוד את ה' וגו' וחז"ל תמהו: אטו יראה מילתא זוטרתא? כי העיקר שצריך האדם לחשוב הוא על "ועתה" מה שעליו עכשו לעשות, בשעה זו ביום הזה ואז ימצא שלא יכבד עליו הדבר ויהא קל לעשותו וכל דבר הכי קשה יופיע כמילתא זוטרתא.

שמעתי שבנחשול ההגירה בסוף המאה התשע עשרה הגיע לסינסינטי באה"ב איש יקר הרוח תורני וי"א ואחר כשלשים שנה באמריקה כשכבר קנה לו שם טוב בעיר כאיש עסקים ובעל משפחה מפוארה נודע שכל אלו השנים לא בא בשר לתוך פיו מפני מצב הכשרות בימים ההם. וכאשר נשאל האיש ע"י א' ממכיריו איך היה אפשר לו להזהר כל השלשים שנה מבלי טעימת בשר, ענה כי מעולם לא לקח על עצמו שלא יטעם טעם בשר שלשים שנה רק קבל ע"ע כל פעם שלא יאכל בשר רק ליום אחד ובכל יום ויום קבל רק יום אחד בלבד... וזוהי הכוונה של "ועתה".

שו"ת רדב"ז חלק ד סימן יג (אלף פז)

שאלה ראובן היה חבוש בבית האסורים ולא היה יכול לצאת להתפלל בעשרה ולעשות המצות והתחנן לפני השר או ההגמון ולא אבה שמוע להניחו זולתי יום אחד בשנה איזה יום שיחפץ. יורה המורה איזה יום מכל ימות השנה יבחר ראובן הנזכר ללכת לבית הכנסת:

תשובה הנה ראיתי אחד מחכמי דורנו בתשובה דבר זה צלל במים אדירים והעלה חרס בידו ועל יסוד רעוע בנה יסודו. בתחלה כתב דעדיף יום הכפורים ואח"כ החליפו ביום הפורים משום מקרא מגילה ופרסומי נסא דבעינן עשרה ואין ראוי לסמוך על דבריו. אבל מה שראוי לסמוך עליו הוא דאנן קי"ל דאין מעבירין על המצות ואין חולק בזה כלל הלכך המצוה הראשונה שתבא לידו שאי אפשר לעשותה והוא חבוש בבית האסורים קודמת ואין משגיחין אם המצוה שפגעה בו תחלה היא קלה או חמורה שאי אתה יודע מתן שכרן של מצות וזה פשוט מאד אצלי. דוד בן שלמה נ' אבי זמרא:

משנה ברורה סימן צ ס"ק כח

כתב בתשובת רדב"ז תפוס שהשר נתן לו רשות יום אחד להתפלל עם הצבור במנין איזה יום שירצה יתפלל אותו יום תיכף ולא יחמיץ המצוה להמתין על יום כיפור או פורים ועיין בח"א כלל ס"ח ובנשמת אדם שהאריך בכמה פרטים שיש בענין זה.

רש"י דפרשת כי תצא פרק כב פסוק ד

הקם תקים עמו - עם בעליו, אבל אם הלך וישב לו, ואמר לו הואיל ועליך מצוה אם רצית לטעון טעון, פטור:

Rabbi Daniel Glatstein

רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ד

אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזבו כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה, לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה שנאמר וצדיק יסוד עולם זה שצדק הכריע את כל העולם לזכות והצילו, ומפני ענין זה נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק במצות מראש השנה ועד יום הכפורים יתר מכל השנה, ונהגו כולם לקום בלילה בעשרה ימים אלו ולהתפלל בבתי כנסיות בדברי תחנונים ובכיבושין עד שיאור היום.

משנה ברורה סימן נד ס"ק ה

מעורכי המלחמה - ר"ל דכתיב בקרא מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו ואחז"ל הירא מעבירות שבידו וזו ג"כ בכלל עבירה היא והא"ר כתב בשם מטה משה שהקליפות מבטלים לעלות התפלה וע"י פסוקי דזמרה מכריתים אותם וכששח חוזרין עליה בשביל העבירה הזאת אותם הגדודים שהם מעריכים מלחמה בינינו בעו"ה ע"כ ראוי שלא לספר:

משנה ברורה סימן סו ס"ק לה

גם לכתחלה ראוי להתחיל תפלת י"ח עם הש"ץ והקהל בשוה אלא עצה אחרת יש ונכון לעשותה כדי לצאת לכו"ע שיכוין לסיים עם הש"ץ בשוה ואז אינו מחוייב לענות אמן או שיתחיל שמ"ע מעט קודם הש"ץ דהיינו הפסוק ד' שפתי וגו' דבזה המעט ודאי ליכא קפידיא דאין ניכר כלל הקדמתו:

בן איש חי שנה ראשונה פרשת תרומה סעיף ב

ב. אף על גב דטעם הפשטי של החזרה הוא להוציא מי שאינו בקי, אין זה עיקר הטעם, דבזה"ז כמעט בטל טעם זה דהכל מתפללין בסידורים, והמתפלל בע"פ בקי הוא, ואם יש עם הארץ לגמרי הנה זה עומד כאבן ולא תועיל לו החזרה שאינו נותן לב עליה מאחר דאין מבין כלום, אך באמת טעם העקרי של החזרה הוא שמבואר בדברי רבינו האר"י ז"ל ע"פ הסוד המפורש בספר הכונות דבחזרת התפלה חוזרים ונעשים כל התיקונים שנעשו בתפלת לחש, אלא דהחזרה היא מגעת במקום עליון וגבוה יותר ממקום שמגעת שם תפלה דלחש, וזה הטעם דתפלת לחש צריך

לדקדק מאד לאומרה בלחש, והקפידו בזוהר מאד על המרים קולו בתפילתו מפני הפחד מן הקליפות שלא יתאחזו בה, אבל חזרה להיותה במקום עליון וגבוה אין אחיזה לקליפות שם לכך אומרים אותה בקול רם באין פחד. ולפ"ז משני דברים תוכל להבין מעלת החזרה, הא' דאומרים אותה בקול רם, והב' דלא ניתן רשות ליחיד לחזור התפלה כי אם דוקא לציבור שהם עשרה. לכך אין לבטל חזרה כלל אלא רק בשעת הדחק שלא נשאר זמן או שהם עשרה בצמצום וברור לו שיש בהם אנשים המונים שאין נותנים לבם לחזרה ואפילו על אמנים לא יתנו לב לענות, דאז כל כהאי גוונא יתפלל הש"ץ שלשה ראשונות בקול רם עם הציבור כשהם מתפללין בלחש, כדי שיאמר קדושת נקדישך ונעריצך, ואחר חתימת אתה קדוש גם הש"ץ יסיים התפלה בלחש, ועיין מנחת אהרן כלל ט"ז אות נ"ו ע"ש כמנהג הזה יע"ש:

סידור הגר"א

קל"ט. איתא בגמ' (נרכות ל"ג ע"ג) אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל שנאמר כו', בסוד ב' תפילות בלחש ובחזרה ששם מתקבל התפילה יותר.

משנה ברורה סימן קכד ס"ק יז

ולכין - ע"כ יש ליזהר מלומר תחנונים או ללמוד בעת חזרת הש"ץ ואפילו אם מכוונים לסוף הברכה לענות אמן כראוי שלא תהיה אמן יתומה כמו שיתבאר ג"כ לא יפה הם עושים שאם הלומדים יפנו ללימודם עמי הארץ ילמדו מהן שלא להאזין לש"ץ ויעסקו בשיחה בטילה ח"ו נמצאו מחטיאין את הרבים:

תלמוד בבלי מסכת תענית דף ב עמוד א

דתניא: לאהבה את ה' אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם, איזו היא עבודה שהיא בלב - הוי אומר זו תפלה.

דברי תורה כמעין שנובע מים חיים מעצמו, ומסופר בגמ' שבת (קמז ב): רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם [לפורגיתא - שם מדינה שיינה משובח, ולדיומסית - שם נהר שמימיו מלוחים והוא טוב לרפואה], "אימשיך בתרייהו" [נמשך אחר היין והרחיצה, רש"י] איעקר תלמודיה [נעקר תלמודו ושכחו, רש"י], כי הדר אתא קם למיקרי בספרא, בעא למיקרי החדש הזה לכם, אמר החרש היה לבם", וכתב המהרש"א ז"ל "ונפל טעות זה בפיו לפי ענינו, שנעשה לבו לב אבן וחרש מלהבין, אחרי אשר היה לבו כמעין המתגבר בחבורו לחכמים".

מי לא ירא מהפסק בלימוד התורה, אם ההפסק הינו "מזיק" כה נורא, עד שהופך הוא את ה"מעין המתגבר", את הלב הנובע נהרי נחלי תורה, ללב אבן וחרס, מה נענה אנן אזובי קיר. והדברים אמורים לא רק בפוסק מלימודו, אלא אפילו בהפסק ועזיבת "חיבור חכמים", דהיינו הישיבה, וכמעשה דר"א בן ערך.

הבה נתבונן כיצד נהג רבי עקיבא בשובו לביתו לאחר י"ב שנה שלמד תורה לפני ר' אליעזר ור' יהושע: "שמע מאחורי ביתו דקאמר לה חד רשע לדביתוהו שפיר עבד לך אבוך וכו', אמרה ליה אי צאית לדילי ליהוי תרתי סרי שנין אחרנייתא. אמר רבי עקיבא, הואיל ויהבה לי רשות איהדר לאחורי, הדר אזל הוה תרתי סרי שנין אחרנייתא" (נדרים נ א).

וקשים הדברים להולמם, לאחר פרידה של י"ב שנה מאשתו שעזבה חיי עושר והלכה אחריו בעוני ובמצוקה, מדוע לא נכנס לרגע קט לשמח את לבה, והרי כבר נודע לו שלא תעכבנו מלחזור לתורתו עוד י"ב שנה, ואיה הכרת הטוב [כפי שאמר ר"ע אח"כ "שלי ושלכם שלה הוא"].

אלא על כרחנו אנו צריכים לומר, כי ידוע ידע רבי עקיבא את הסכנה הכרוכה בהפסק שע"י הכניסה הביתה, ואפילו אם יכנס לרגע אחד בלבד, מי יודע אם יוכל להמשיך באותה מידה של עליה שהיתה כל י"ב שנה, כי הפסק כל דהו גורם לירידה.

חתם סופר פרשת שופטים פרק יז פסוק יח

והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה וגו' והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו. פי' כי כשישראל ברום המעלות אזי מלכם יושב על כסא ה' ומשמש ברה"ק ואורים ותומים עפ"י יצאו ויבואו, אמנם בסור כל אלה נקרא כסא ממלכתו, ומ"מ אחז"ל [חולין צ"ה]. רב בדק בספרא וכן היה ג"כ במלכי ישראל הכשרים שלא זכו לרוה"ק בדקו בספרא וה' ענם. וזהו והי' כשבתו על כסא ממלכתו ולא על כסא ה' מ"מ וכתב לו את משנה התורה וגו' והיתה עמו פי' זכות התורה יהיה עמו וכ"כ רמב"ן, וקרא בו כל ימי חייו פי' בס"ת יקרא כל קורות של ימי חייו את הכל ימצא בספר תורה. [תק"ס, ועי' בדח"ס כרך א' דף נ"ב טור א' בד"ה גם וכו' ע"ש]:

רמב"ם הלכות מלכים פרק ג הלכה ו

וכן לא יהיה שטוף בנשים, אפילו לא היתה לו אלא אחת לא יהיה מצוי אצלה תמיד כשאר הטפשים, שנאמר לא תתן לנשים חילך, על הסרת לבו הקפידה תורה שנאמר ולא יסור לבבו, שלבו הוא לב כל קהל ישראל לפיכך דבקו הכתוב בתורה יתר משאר העם שנאמר כל ימי חייו.